

Täysistunto

Tiistai 7.4.2026 klo 14.00—20.03

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta annetun lain 14 ja 16 §:n sekä arvonlisäverolain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 42/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Puisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.34 **Elinkeinoministeri Sakari Puisto** (esittelypuheenvuoro): Hyvä puhemies, edustajat! Esittelen hallituksen esityksen laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta annetun lain 14 ja 16 §:n sekä arvonlisäverolain 7 §:n muuttamisesta. Uudistuksen taustalla on tarve tehdä arvonlisäverolakiin tekninen muutos, joka johtuu 1. huhtikuuta 26 voimaan tulleen huoltovarmuuslain uudistuksesta. Eduskunta hyväksyi 16. helmikuuta uuden huoltovarmuuslain, jolla Huoltovarmuuskeskus muutettiin 1. huhtikuuta lukien valtion virastoksi, jonka toimintamenot rahoitetaan valtion talousarviosta. Huoltovarmuusrahasto säilytetään valtion talousarvion ulkopuolisena rahastona, ja sen rahoitus koostuu edelleen huoltovarmuusmaksusta. Rahastosta maksetaan huoltovarmuustoimenpiteet, kuten materiaalsen varautumisen hankinnat.

Huoltovarmuuskeskuksella ja rahastolla olisi jatkossa erilliset kirjanpidot. Rahastolla ei kuitenkaan ole omia työntekijöitä, minkä vuoksi Huoltovarmuuskeskus tekee laissa määritellyt toimenpiteet rahaston lukuun. Huoltovarmuuslakiin ehdotetaan nyt täsmennyksiä siitä, miten materiaaliseen varautumiseen liittyvät liiketoimet kirjataan ja toteutetaan. Huoltovarmuuslakiin täsmennetään, että Huoltovarmuuskeskus tekee Huoltovarmuusrahaston lukuun materiaaliseen varautumiseen tarvittavat liiketoimintaperusteiset osto- ja myyntitoimet sekä kiinteistöjen, maa-alueiden, rakennusten ja rakennelmien hankintaan, vuokraukseen ja ylläpitoon liittyvät liiketoimet. Rahastoon tuloutetaan edellä mainittuihin toimintoihin kytkeytyvät tulot.

Toinen keskeinen osa esitystä koskee arvonlisäverolain muuttamista. Arvonlisäverolain 7 §:ssä luetellaan ne valtion liikelaitokset ja eräät niihin verrattavat laitokset, joita ei arvonlisäverotuksessa katsota valtion osaksi. Voimassa olevan arvonlisäverolain 7 §:n 1 momenttiin sisältyvässä luettelossa mainitaan tällä hetkellä Huoltovarmuuskeskus. Huoltovarmuuskeskuksen muututtua virastoksi se on jatkossa osa valtion arvonlisäverotuskokonaaisuutta, joten se tulisi poistaa arvonlisäverolain 7 §:n 1 momentista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

Arvonlisäverolain 7 §:ään tulisi lisätä Huoltovarmuusrahasto, jotta rahasto olisi erikseen verovelvollinen liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta materiaalisesta varautumiseen liittyvästä toiminnasta. Rahastolla olisi siten oikeus vähentää niiden hankintojen arvonlisävero, jotka kohdistuvat liiketoiminnan muodossa tapahtuvaan materiaalisesta huoltovarmuustoimintaan. Näihin lukeutuvat edellä mainitut materiaalisesta varautumiseen tarvittavat liiketoimintaperusteiset osto- ja myyntitoimet sekä kiinteistöjen, maa-alueiden, rakennusten ja rakennelmien hankintaan, vuokraukseen ja ylläpitoon liittyvät liiketoiminnot. Arvonlisäverolain 7 §:ään esitetään siis lisättävän Huoltovarmuusrahasto, jotta rahasto olisi erikseen verovelvollinen liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta materiaalisesta varautumiseen liittyvästä toiminnasta. Tällöin rahastolla olisi oikeus vähentää verollista liiketoimintaansa varten ostamista tavaroista tai palveluista suoritettavat arvonlisäverot.

Jos arvonlisäverolain 7 §:n 1 momenttiin ei lisättäisi säännöstä siitä, että Huoltovarmuusrahasto olisi erikseen verovelvollinen harjoittamastaan arvonlisäverolain 1 §:ssä tarkoitettua liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta toiminnasta, tämä voisi johtaa tarpeeseen lisäpääomittaa Huoltovarmuusrahastoa valtion talousarviosta rahaston toiminta- ja maksukyvyn ylläpitämiseksi.

Lakien ehdotetaan tulevan voimaan 1. toukokuuta 2026, mutta sekä huoltovarmuuslain muutoksia että arvonlisäverolain 7 §:n muutosta liittyen Huoltovarmuusrahaston liiketoiminnan muodossa tapahtuvaan toimintaan sovellettaisiin jo 1.4.2026 alkaen. Tällä varmistetaan, ettei syntyisi kuukauden mittaista siirtymävaihetta huoltovarmuuslain voimaan tuloista lähtien, kun viraston ja rahaston kirjanpidot eriytyvät.

Arvoisa puhemies! Toivon esityksen saavan myönteisen vastaanoton eduskunnassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.38 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Kun puhumme huoltovarmuudesta, puhumme siitä, että arkipäivä jatkuu myös silloin, kun maailma ympärillä horjuu ja kuohuu, siitä, että kaupoissa on ruokaa, lääkkeitä on saatavilla ja energia riittää silloinkin, kun kriisi iskee, ja siihen on voitu varautua etukäteen syvän rauhantilan aikana. Tämän päivän varautuminen on kuitenkin huomisen turvaa.

Tämä esitys huoltovarmuuden turvaamisesta on merkitykseltään suuri. Se varmistaa, että Suomi pystyy hoitamaan varmuusvarastointia ja muuta materiaalista varautumista sujuvasti, selkeästi ja häiriöttä. Tässä esityksessä on siis kyse varautumisen turvaamisesta, ja se on hyvin arkisia asioita siitä, miten polttoaineita, viljaa, ruokaa, lääkkeitä ja muita kriittisiä tarvikkeita hankitaan, ylläpidetään ja tarvittaessa vaihdetaan niin, että ne ovat käyttökunnossa silloin, kun niitä oikeasti tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Esityksen ydin on varsin yksinkertainen. Se selkeyttää rooleja Huoltovarmuuskeskuksen ja Huoltovarmuusrahaston välillä ja varmistaa, että rahastoa voidaan käyttää täsmällisesti juuri siihen, mihin se on tarkoitettu. Lain ei tule olla esteenä tai hidasteena Suomen varautumiselle, vaan sen tulee tukea sitä. Kun vastuut ja rahankäyttö ovat selkeitä, varautuminen ei pysähdy byrokraatiaan. On myös hyvä muistaa, että varautuminen ei tapahdu kriisin hetkellä, vaan se tapahtuu etukäteen syvän rauhan aikana. Silloin rakennetaan ne toimintamallit, joihin voidaan luottaa, kun tilanne muuttuu kriisiksi ja vaikeaksi. Tämä lainsäädäntö on osa hiljaista varautumistyötä, joka ei nouse esille joka päivä, mutta jolla on sitäkin suurempi merkitys.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

Arvoisa puhemies! On tärkeää muistaa, että huoltovarmuus ei ole vain valtion asia, vaan se koskee jokaista suomalaista. Siksi on tärkeää, että järjestelmä toimii myös kullisten takana: kirjanpito on yhtenäistä, hankinnat voidaan tehdä joustavasti, ja järjestelmä kestää myös poikkeusolojen paineen. Tämä esitys ehkäisee katkoksia ja epäselvyyksiä tilanteessa, jossa niihin ei ole varaa.

Emme ole muuttamassa huoltovarmuuden suuntaa, vaan vahvistamme sitä. Tärkeintä on pitää huolta siitä, että Suomi on jatkossakin maa, joka pystyy pitämään huolta kansalaisistaan myös vaikeina aikoina. Siksi pidän tätä esitystä tärkeänä ja kannatan sen hyväksymistä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

14.42 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Tänään käsiteltävänä on muutos, joka koskee Huoltovarmuuskeskuksen ja Huoltovarmuusrahaston verotusta. Muutoksen tarkoituksena on selkeyttää toimintaa ja varmistaa, että Huoltovarmuuskeskuksen muutos valtion virastoksi sekä Huoltovarmuusrahaston toiminta toteutetaan johdonmukaisesti myös verotuksen näkökulmasta.

Aiemmin Huoltovarmuuskeskusta on kohdeltu erillisenä verovelvollisena, mikä on mahdollistanut muun muassa vähennykset materiaalisesta huoltovarmuustoiminnasta. Nyt Huoltovarmuuskeskus muuttuu valtion virastoksi ja sen toimintamenot katetaan suoraan valtion talousarviosta. Samalla Huoltovarmuusrahasto siirtyy erilliseksi verovelvolliseksi liiketoiminnan muodossa harjoittamastaan toiminnasta.

Tällä järjestelyllä verotuskäytännöt selkiytyvät. Huoltovarmuusrahaston osalta uusi säännös mahdollistaa, että rahasto voi harjoittaa liiketoimintaa ilman epäselvyyksiä valtion verovelvollisuudesta. Vastaavasti Huoltovarmuuskeskuksen kohdalla poistuu erillinen verovelvollisuus ja sen toimintaan sovelletaan valtion virastojen verosääntöjä. Muutoksen taloudellisia vaikutuksia arvioidaan maltillisiksi. Materiaalisen varautumisen liiketoimien määrää on vaikea ennakoida. Muutos mahdollistaa sen, että Huoltovarmuusrahaston toiminnan kirjanpito ja verotus voidaan hoitaa hallitusti ja johdonmukaisesti. Tämä esitys on oikein kannatettava.

Arvoisa puhemies! Huoltovarmuuden tehtävänä on turvata Suomen toimintakyky häiriötilanteissa, ja Huoltovarmuuskeskuksen työ on keskeistä tässä. Keskus suunnittelee, kehittää ja ylläpitää materiaalista varautumista sekä vastaa kriittisten raaka-aineiden ja tuotteiden hankinnasta, varastoinnista ja jakelusta. Se koordinoi myös yhteistyötä viranomaisien ja yritysten kanssa, jotta yhteiskunta pystyy vastaamaan kriiseihin tehokkaasti ja kriittiset resurssit ovat käytettävissä silloin kun niitä tarvitaan. Muutoksen myötä verotus ja hallinto voidaan hoitaa selkeästi ja yhdenmukaisesti, mikä tukee koko yhteiskunnan turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Muutama sana vielä Suomen huoltovarmuudesta ja varautumisesta. Suomen on pidettävä sähkö, vesi, lämpö ja ruoka omissa käsissään ja päätösvallassaan. Yhteiskunta on haavoittuva, jos se ei hallitse omia perusresurssejaan. Omavaraisuus on vastuullista varautumista, ja päätehtävämme tässä talossa on tehdä toimia, jotta maamme pärjää tässä maailmantilanteessa. Kaikilla päätöksillä, kaikilla tasoilla tulee Suomen edun olla aina ykkösasia. Omavarainen ja huoltovarma Suomi luo arjen turvaa. Kyse on turvallisuudesta, itsenäisyydestä ja tulevaisuudesta. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

14.45 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Keskustelemme maallemme tärkeästä asiasta, huoltovarmuuden turvaamisesta ja siihen liittyvistä lakimuutoksista. On hyvä todeta heti alkuun: huoltovarmuus ei ole mikään tekninen yksityiskohta, vaan se on kansallisen turvallisuuden ydintä. Se tarkoittaa sitä, että suomalainen yhteiskunta toimii myös kriisin keskellä, että sähkö tulee, ruoka riittää ja peruspalvelut pysyvät käynnissä.

Perussuomalaisena kansanedustajana näen, että huoltovarmuus on ennen kaikkea oma-varaisuutta, kansallista päätösvaltaa ja realismia. Tässä ajassa emme voi rakentaa turvallisuuttamme sen varaan, että joku muu hoitaa asiat puolestamme.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä täsmennetään Huoltovarmuusrahaston toimintaa ja muutetaan verotuksellista asemaa siten, että rahasto olisi arvonlisäverovelvollinen tietyissä toiminnoissa. Tämä on teknisesti perusteltu muutos ja selkeyttää järjestelmää sen jälkeen, kun Huoltovarmuuskeskus on muuttunut virastoksi.

Onko tämä hallituksen esitys kuitenkin liian varovainen? Missä ovat konkreettiset toimet kotimaisen tuotannon vahvistamiseksi? Missä ovat ratkaisut siihen, että Suomi pystyy kriisitilanteessa tuottamaan itse ruokaa, energiaa ja keskeisiä hyödykkeitä ilman riippuvuutta ulkopuolisista toimitusketjuista? Huoltovarmuuden rahoitusta vahvistetaan muun muassa huoltovarmuusmaksua korottamalla ja siirtämällä sen painopistettä sähkönkulutukseen. Tämä tarkoittaa käytännössä lisälaskua suomalaisille kotitalouksille ja yrityksille. Onko oikein, että tavallinen suomalainen maksaa yhä enemmän samalla, kun huoltovarmuuden rakenteelliset ongelmat, kuten riippuvuus tuontienergiasta tai ulkomaisista tuotantoketjuista, jäävät ratkaisematta? Huoltovarmuus ei saa olla pelkkä rahasto tai hallinnollinen järjestelmä. Se on ennen kaikkea tuotantoa, varastoja ja osaamista Suomessa.

Arvoisa puhemies! Mielestäni kotimainen ruoantuotanto on turvattava. Energiaomavaraisuutta on lisättävä, ei heikennettävä. Kriittinen infrastruktuuri on pidettävä suomalaisessa ohjauksessa. Huoltovarmuutta koskeva päätösvalta on säilytettävä kansallisissa käsissä.

Arvoisa puhemies! Suomi ei voi nojata kriisissä pelkästään hyvään onneen tai kansainvälisiin lupauksiin. Meidän on pystyttävä seisomaan omilla jaloillamme. Se on kaikkien suomalaisten turvallisuuden edellytys. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

14.48 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa herra puhemies! Suomi on osannut ajatella pitkäjänteisesti omaan tulevaisuuteen, johtuen ehkä historiastamme tai siitä ymmärryksestä, että me vastaamme aina viime kädessä omasta turvallisuudestamme ja huoltovarmuudestamme.

Me elämme aikaa, jossa huoltovarmuus ei ole itsestäänselvyys vaan jatkuvan paineen alla. Geopoliittiset jännitteet, toimitusketjujen häiriöt ja talouden epävarmuus haastavat meitä aivan uudella tavalla. Huoltovarmuuskeskuksen muuttaminen valtion virastoksi edellyttää nyt myös tätä muutosta arvonlisäverolain päivittämisestä vastaamaan tätä uutta rakennetta, ja tällä varmistetaan, ettei huoltovarmuuden rahoitus jää tulkinnanvaraisuuksien varaan. Keskeistä on siis säilyttää Huoltovarmuusrahasto erillisenä arvonlisäverovelvollisena. Näin turvataan sen oikeus vähentää suurten varautumishankintojen arvonlisäverot. Ilman tätä rahoitus heikkenisi suoraan ja valtio joutuisi paikkaamaan vajetta lisärahoituksella. Vuonna 25 palautuksia oli noin 18 miljoonaa euroa, eli mittaluokka on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

merkittävä. Kyse ei ole vain hallinnollisesta muutoksesta vaan kyvystämme varautua kriiseihin tehokkaasti ja ajoissa. Näillä nyt tehtävillä ratkaisuille me varmistetaan se, että huoltovarmuuden kannalta kriittiset hankinnat voidaan toteuttaa ilman turhia esteitä.

Tämä esityshän sai laajan tuen lausuntokierroksella, ja sujuva siirtymäsäännös mahdollistaa muutoksen nopean käyttöönoton. Lopulta on kyse kuitenkin yksinkertaisesta asiasta: siitä, että pidämme huoltovarmuuden rahoituksen selkeänä, kestäväenä ja toimintakykyisenä tässä ajassa, jossa epävarmuus on uusi normaali.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

14.50 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Kiitos kollegoille ja ministerille hyvistä puheenvuoroista.

Täällä on jo todettukin, että esitys on sinänsä — nähdäkseni — perusteltu ja siinä selkeytetään tiettyjä asioita. Meillä on periaatteessa aika hyvin toimiva huoltovarmuuden malli verrattuna useisiin muihin maihin, mutta meillä on semmoinen sisäinen ongelma, että me ollaan edelleen suurelta osin tuontifossiilienergian varassa. Liikennejärjestelmä käyttää hyvin pitkälti fossiilista energiaa, meidän maatalous käyttää sitä, myös fossiilisia lannoitteita eli käytännössä maakaasusta tehtyä lannoitetta. Sen lisäksi myös meidän eläintuotannossa ollaan valkuaisaineiden osalta tuonnin varassa. Myös meidän energiajärjestelmässä tässä huoltovarmuudessa, siinä varavoimapuolella, on paljon riippuvuutta fossiilienergiasta. Meidän sotilaallinen maanpuolustus on hyvin riippuvainen fossiilienergiasta.

Tämä ei tietysti muutu päivässä, eikä se muutu viikossa, mutta jokaiselle uutisia nyt lukevalle pitäisi olla selvää, että sen täytyy muuttua. Meillä on Iranissa sota, joka aiheuttaa valtavan energiašokin globaalisti, ja me kärsitään siitä. Eihän me olla silloin huoltovarmoja, jos me ei keestetä tämäntyyppistä kriisiä pidemmän päälle. Se kriisi voisi olla lähempänä, ja se voisi olla pahempi. Tähän liittyy nähdäkseni se haaste, jota tämä esitys ei taklaa mutta johon pitäisi kiireesti ryhtyä valmistelemaan seuraavia esityksiä, että miten ikään kuin rahoitetaan tällaista siirtymää syvän huoltovarmuuden turvaamiseen.

Meillä on tietysti kautta linjan politiikkaa, jolla pitää vähentää fossiilienergian riippuvuutta, päästöjen hinnoittelua, korvaavien ratkaisujen tukea, kaikkea muuta tätä, mutta myös tällä huoltovarmuuspuolella olisi ehkä tarve luoda jonkunlainen rahastomekanismi, koska nythän me kerätään ikään kuin rahaa siihen, että ylläpidetään tämän nykyisen talouden, joka on hyvin fossiilienergiariippuvainen, tavallaan tiettyä kriisinsietokykyä ja huoltovarmuutta, joka on luonteeltaan lopulta väliaikaista. Siihen se rahoitusjärjestelmä on nyt sitten räätälöity, ja nyt sitä vähän sitten kehitetään edelleen, niin että voisi miettiä ehkä jonkintyyppistä tämmöistä huoltovarmuussiirtymän rahoitusinstrumenttia, joka voisi myös olla tässä mukana. Yksi käyttökohde, hyvin ilmeinen, olisi esimerkiksi se, mitä olen joskus aikaisemminkin esittänyt, että me ruvettaisiin täyttämään meidän huoltovarmuusvarastoja synteettisillä polttoaineilla asteittain, mikä loisi tällaista teollisen mittakaavan kysyntää, siis puhtaasta vedystä jalostetuille hiilivedyille sekä itse asiassa ammoniakillekin, miksei. Mutta tämä ei tietysti synny ilman jotain rahoitusmekanismia. Eli jonkunlainen tällainen järjestely olisi ehkä paikallaan rakentaa, joku tapa, jolla ajettaisiin sisään tätä syvää fossiiliriippumatonta huoltovarmuutta. Minä näen, että siinä pystyttäisiin samaan aikaan sitten laajemmin tätä energiasiirtymää edesauttamaan ja saamaan kyllä myös investointeja tähän maahan. Toivon, että tähän ajatukseen tartutaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

Sen lisäksi nostinkin jo esiin tuon valkuaisaineomavaraisuuden. Luonnonvarakeskus taisi käsittääkseni Huoltovarmuuskeskuksen tilauksesta tehdäkin hiljattain raportin, jossa todettiin, että kasvinviljelyä lisäämällä Suomessa voidaan huomattavasti parantaa tätä omavaraisuutta — tärkeä pointti sekin.

Sitten kolmantena vielä nostan tällaisen huomion, että — tämä on pienempi verrattuna näihin aika eksistentiaaliin kysymyksiin — onhan tämä meidän huoltovarmuusosaaminen vientituote. Eli sille on hirveästi kiinnostusta ympäri maailmaa tällä hetkellä, miten me ollaan varauduttu, miten meidän kokonaisturvallisuuden malli toimii ja miten toimii tämä huoltovarmuusjärjestelmä, jossa yksityinen ja julkinen sektori ja julkisen sektorin eri osat pelaavat yhteen. Minusta kannattaisi miettiä, että meillä on myös toimiva rakenne, jolla me voidaan siis tätä myydä, mutta se on tietysti pieni osa. Olennainen juttu on se, että meillä oma varautuminen ja huoltovarmuus ovat kunnossa.

Mutta toivoisin, että katsottaisiin myös sitä pidempää perspektiiviä, tätä syvää siirtymää pois tuontifossiilienergiariippuvuudesta, joka tällä hetkellä käy meille todella kalliiksi, ja huonolta näyttää, eli näyttää, että käy kohta vielä kalliimmaksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

14.55 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esityksestä.

Huoltovarmuudesta on puhuttu syystäkin erittäin paljon viime vuosina, ensin koronaepidemian ja sittemmin Ukrainan sodan takia. On hyvin tärkeää, että me kaikki ymmärrämme nyt huoltovarmuuden tärkeyden. Erityisesti kotimaisen ruoantuotannon näkökulma on tärkeä ymmärtää, sillä maatalouden kannattavuuskriisi on edelleen paljolti ratkaisematta. Selvää on kuitenkin, että ruoantuotanto täytyy turvata jatkossakin.

Myös turve ansaitsee oman mainintansa. Turpeen tuotanto on ajettu lähes kokonaan alas aiempien huonojen päätösten takia. Tämä on kiistämättä eräs huoltovarmuuttamme heikentävä tekijä.

Käsittelyssä oleva hallituksen esitys on tärkeä ja perusteltu täsmennys hiljattain uudistettuun huoltovarmuuslainsäädäntöön. Se vahvistaa Suomen huoltovarmuutta nimenomaan siellä, missä sen on oltava kunnossa: materiaalisen varautumisen käytännön toteutuksessa ja rahoituksen selkeydessä. Esityksen keskeinen ansio on siinä, että se selkeyttää Huoltovarmuusrahaston ja virastoksi muuttuneen Huoltovarmuuskeskuksen rooleja. Rahaston tehtävät pysyvät ennallaan, mutta niiden toteutusta täsmennetään niin, että materiaaliseen varautumiseen liittyvät liiketoimet ovat läpinäkyviä, johdonmukaisia ja kirjanpitolisesti selkeitä.

Samalla arvonnäkökulmasta koskeva ratkaisu on perusteltu ja käytännöllinen. Kun Huoltovarmuusrahastosta tehdään erikseen verovelvollinen, varmistetaan kilpailuneutraalius ja ennen kaikkea se, ettei järjestelmä aiheuta tarpeetonta lisäpainetta valtiontaloudelle. Vähennysoikeuden säilyminen rahastolla tukee tehokasta varautumista ilman ylimääräisiä kustannuksia.

On tärkeää korostaa, että kyse ei ole toiminnan laajentamisesta vaan sen selkeyttämisestä. Tämä on hyvää lainsäädäntöä: tarkkarajaista, teknisesti perusteltua ja toimeenpanon kannalta välttämätöntä. Myös lausuntopalaute on pääosin myönteistä, mikä vahvistaa käsitystä esityksen tarpeellisuudesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

Lisäksi siirtymäsäännös on erittäin perusteltu. Se ehkäisee hallinnollista epäselvyyttä ja varmistaa, että uudistus voidaan toteuttaa sujuvasti ilman katkoksia huoltovarmuuden kannalta kriittisessä toiminnassa.

Suomen huoltovarmuus on keskeinen osa kokonaisturvallisuuttamme. Tämä esitys tukee sitä konkreettisesti parantamalla rakenteita ja varmistamalla, että järjestelmä toimii tehokkaasti myös muuttuvassa toimintaympäristössä.

Arvoisa puhemies! Ensin koronakriisin ja sittemmin Ukrainan sodan sekä heikentyneen turvallisuusympäristömme johdosta huoltovarmuuden merkityksen ymmärtäminen on parantunut. En ole kuitenkaan varma, ymmärtävätkö kaikki tässä salissakaan viljelijän ahdinkoa tänä päivänä ja myöskään turpeen merkitystä huoltovarmuuden kannalta. Turve on kotimainen energiamuoto, joten sen tuotanto ei olisi riippuvainen kansainvälisistä toimitusketjuista tai geopoliittisesta riskistä. Turpeen tuotantoa on lyhennetty ja huonosti harjituilla päätöksillä ajettu alas. Kotimaisen turvetuotannon merkitys eräänlaisena huoltovarmuuden viimeisenä vakuutuksena pitäisi olla keskeinen. Kasvu- ja kuiviketurpeesta on paljon puhuttu. Mitään suoraan korvaavaa ei ole niiden tilalle, joten niiden tuotannon pitää saada olla käynnissä, kunnes jotain muuta yhtä hyvää keksitään, mutta siihen kuluu vielä pitkä aika.

Huoltovarmuus on kykyä pitää yhteiskunta käynnissä kaikissa tilanteissa. Suomi on logistisesti käytännössä saari, joten olemme hyvin haavoittuvaisia ollessamme kapean meriväylän varassa. Eli meillä ei ole varaa menettää viljelijöitämme, meillä ei ole varaa menettää turvetuotantoamme. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

15.00 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on tekninen muutos siitä, että Huoltovarmuuskeskuksesta tuli valtion virasto ja samassa yhteydessä siihen tuli olennaisena osana Huoltovarmuusrahasto. Nyt tämä Huoltovarmuusrahasto olisi erikseen verovelvollinen harjoittamastaan liiketoiminnasta, joka muodostuu tästä huoltovarmuudesta. Tämän rahaston turvin parannetaan huoltovarmuutta, koska rahastolla olisi muutoksen jälkeen oikeus vähentää hankinnoista tapahtuva arvonlisävero, joka kohdistuu tähän huoltovarmuustoimintaan. Merkittävien materiaalihankintojen arvonlisäveron osuus on viime vuonna ollut 18 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Viime vuodet ovat opettaneet meille paljon. Olemme menneet kriisistä toiseen. Pandemia, energiakriisi ja geopoliittiset jännitteet, Ukrainan ja Lähi-idän sota, ovat osoittaneet, että huoltovarmuus ei ole vain tekninen termi vaan se on kansallisen turvallisuuden ja arjen toimivuuden perusta — siis kansallisen turvallisuuden ja arjen toimivuuden perusta. Kun kriisi iskee, kysymys kuuluu, onko meillä riittävästi ruokaa, vettä, energiaa lämpönä ja sähköä sekä lääkkeitä ja toimiva yhteiskunta. Näin eduskunnan huoltovarmuusryhmän jäsenenä nämä asiat tulevat päällimmäisenä mieleen. Sodan ja niiden seurauksena energian hinnan valtava nousu vaikuttavat kaikkeen, kuten onko meillä riittävästi ruokaa ja lämmintä talvella tai saammeko lääkkeitä ja hoitoa — se on sitä huoltovarmuutta. Ajatelkaa, jos ruoka tulisi omasta maasta, me ajelisimme navetan päästä syntyvällä biokaasulla, siirtäisimme myös tavaraliikenteen samalla polttoaineella ja energiaa saataisiin omasta metsästä ja turpeesta. Kaikki tämä on mahdollista — kaikki tämä on mahdollista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

Arvoisa puhemies! Suurin huoli liittyy viime viikolla aloittaneen Huoltovarmuuskeskuksen elinkeinoelämän rooliin. Suomen huoltovarmuusjärjestelmän vahvuus on ollut tähän asti viranomaisten ja yritysten tiivis yhteistyö. Toinen haaste on toimintamallin joustavuus: kun rahoitus siirtyy talousarviomenettelyyn ja henkilöstö virkasuhteeseen, päätöksenteko voi hidastua. Ja kolmanneksi: Tiedonkulku herättää myös kysymyksiä. Nyt vain Huoltovarmuuskeskuksella on oikeus saada ja jakaa tietoa, kun aiemmin myös sektorit ja poolit saivat tiedon suoraan. Tämä voi heikentää yhteistyön sujuvuutta ja yritysten motivaatiota osallistua huoltovarmuustoimintaan. Huoltovarmuus on yhteinen asia, ja sen turvaaminen vaatii viranomaisten, yritysten ja järjestöjen tiivistä yhteistyötä myös jatkossa.

Arvoisa puhemies! Kysyn lopuksi: Kun seuraava kriisi tulee, ja se tulee, olemmeko valmiita? Säilyttämekö suomalaisen vahvuuden, yhteistyön ja nopean reagoinnin? Ja kysyn ministeriltä lopuksi: kuinka vaikuttaa arvonlisäveron palautus, 18 miljoonaa euroa, huoltovarmuuteen? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Puisto, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

15.03 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Arvoisa puhemies ja edustajat! Tämä esitys on hyvin rajallinen ja aika tekninen asia, missä korjataan arvonlisäveropykälää, käytännössä arvonlisäverolliset hankinnat ja niiden tilittäminen. Asia korjataan tässä uudessa virastopohjaisessa mallissa ja Huoltovarmuusrahastossa, ja siihen tehdään myös hyvin fiksu siirtymäsäännös. Lausunnot ovat olleet tästä ihan yhteneväisiä. Tässä ei ole sen isommasta asiasta kiinni, mutta sikäli todella merkittävää, että tämä asia piti nyt korjata. Kun edustaja Timo Mehtälä kysyi tästä, niin on tärkeää nyt saada tämä asia eduskunnassa maaliin, jotta tämä tietty epäkohta tulee poistumaan.

On hyvä, että tästä huoltovarmuusteemasta käydään keskustelua: akuutista tilanteesta ja myös pitkällä aikavälillä, kuten edustaja Harjanne puhui syvästä huoltovarmuudesta. On tärkeätä, että me keskustellaan tästä laajasti parlamentaarisesti. Kiitoksia edustaja Kike Elomalle turvenäkemyksistä ja suomalaisesta ruuasta ja kommenteista siellä, samoin edustaja Mehtälälle.

Tähän kysymykseen synteettisestä polttoaineesta: Itse näen sen siten, että meillä on tietysti näitä polttoainevarastoja, mutta näkisin, että kapasiteetti ja tekninen kyvykkyys valmistaa synteettisiä polttoaineita, esimerkiksi vedystä ammoniakkaa, on itse asiassa tärkeää. Tätä kyvykkyyttä meidän pitää tarkastella myös huoltovarmuuskäytännöstä. Tosiaan tilanne on niin, että kun me ollaan tehty pitkään, vuosikymmeniä, huoltovarmuustyötä, niin tästä huoltovarmuustyöstä ja kyvykkyydestä on tullut myös vientituote. Tämä näkyy jatkuvana kiinnostuksena oikeastaan kaikkialla ystävällisissä maissa, liittolaisilla, partnereilla, keiden luona me vierailaan. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.06.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.38.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 6 käsittelyä. — Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.38 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Tämä huoltovarmuus on lähellä entistä elämääni, koska olin Huoltovarmuusneuvoston jäsen pitkään, ja tämä asia aina puhuttaa, kun tätä pääsee täälläkin käsittelemään.

Täytyy sanoa, että Suomessa tämä huoltovarmuusasia on hoidettu julkisten ja yksityisten toimijoiden osalta erittäin hyvin ja tämä on hoidettu esimerkillisesti kaiken kaikkiaan. Siinäkin mielessä tämä lakiesitys — joka on nyt tietyllä tavalla aika paljon tekninen mutta käsittelee aika tärkeätä osaa, koska tämä Huoltovarmuusrahasto on se, missä tämä liiketoiminta pääasiassa tehdään, ja siihen liittyviä toimintoja tehdään paljon yksityisten toimijoiden kanssa — on sillä tavalla looginen, että tätä erotetaan tästä viraston toiminnasta ja myöskin tämä verokohtelu ja muut yhdenmukaistetaan tässä mielessä. Tämä toimii kyllä tässä mielessä hyvin.

Siitä, miten virasto nyt sitten jatkossa tulee toimimaan: Virasto ilmeisesti on tuottavuusvaatimusten ja muitten osalta samojen kriteerien piirissä kuin muukin valtionhallinto, ja toivon mukaan Huoltovarmuusviraston resurssit turvataan myöskin jatkossa. Se on meille kaikille tärkeätä, että tämä kokonaisuus pyörii tuolla taustalla. Me tehdään todella paljon semmoista näkymätöntä työtä, joka ei täällä näy.

Arvoisa puhemies! Tätä puheenvuoroa pyytäessäni ajattelin, että ministeriltä olisi saanut vastauksen. Kun Huoltovarmuusrahaston varat kerätään huoltovarmuusmaksulla, olisin ministeriltä kysynyt — ja toivon mukaan jatkokäsittelyssä tämä sitten selvitetään — miten paljon näitä rahoja tässä voidaan saada ja miten paljon niillä voidaan varautua varastointiin ja omavaraisuuden rakentamiseen ja missä kohtaa ne suurimmat kipukohtat tällä hetkellä ovat ja miten niihin pitäisi vastata, koska se on semmoinen asia... Edustaja Harjanne toi täällä erittäin hyvin esiin sen, että pitäisi kuitenkin tätä omavaraisuutta vahvistaa monella tapaa, ja huoltovarmuusrahastoinnilla ja sitä kautta ostettavilla jutuilla voidaan sitä omavaraisuutta myös jatkoa varten rakentaa. Siihenkin liittyviä toimenpiteitä on.

Ja sitten se omavaraisuuden laajempikin rakentaminen. Meillä on sähkössä hyvä esimerkki siitä, että me ollaan aika omavaraisia, mutta on aika monta aluetta, joilla me ei olla. Siinä mielessä tämä huoltovarmuustoiminta auttaa myöskin tässä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

18.42 **Heikki Autto kok:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta sekä arvonlisäverolain muuttamisesta on, voi ehkä kuvata, pääasiassa tällainen hallinnollis-tekninen, mutta sinänsä on kyllä tärkeää se, että Huoltovarmuuskeskus muutetaan valtion virastoksi ja sen asemaa tällä tavoin entisestään vahvistetaan. Samalla on kuitenkin tärkeää ottaa esiin se tosiasia, jonka myös edustaja Lyly edellä hyvin kuvasi, että Suomelle huoltovarmuustoiminta on aina ollut senkaltainen asia, josta olemme pyrkineet viimeisen päälle huolehtimaan, ja silloin se ei ole yksin viraston asia vaan se on koko yhteiskunnan asia. On tärkeää, että Huoltovarmuuskeskus tämän toiminnan primus motorina on myös hallinnoitu hyvin ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja eri hallinnolliset menettelyt ovat kunnossa. Mutta kaikkein olennaisinta on se, että Huoltovarmuuskeskuksen työllä voidaan sitten varmistaa koko yhteiskunnan mukanaolo Suomen huoltovarmuuden turvaamisessa. Tämä on ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

van erityisen tärkeää tällaisena maailmanaikana, jota nyt elämme. Aika on monin tavoin vaikea, mutta, arvoisa herra puhemies, tässäkin salissa on käyty päin monia vielä vaikeampiakin aikoja, ja niistä on selvitty, joten Suomi varmasti hyvin selviää myös näistä maailmanpolitiikan myrskyistä, jotka nyt ympärillämme tuivertavat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

18.44 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Tällä lailla vahvistetaan Suomen huoltovarmuutta ja Huoltovarmuuskeskuksen roolia erityisesti kriiseissä ja poikkeusoloissa eli varmistetaan, että Suomeen mahdollisesti tulevissa kriiseissä ruokaa, energiaa, polttoainetta, lääkkeitä, kuljetuksia ja kriittisiä tuotteita ja materiaaleja löytyy ja sitten tätä kokonaisuutta myös johdetaan. Nyt on kolme konkreettista muutosta:

Huoltovarmuuskeskuksen tehtäviä ja toimivaltaa täsmennetään. Huoltovarmuuskeskus voi jatkossa tehdä sopimuksia yritysten kanssa varautumisesta, hankkia ja varastoida kriittisiä tuotteita, rahoittaa huoltovarmuutta parantavia hankkeita ja ohjata varautumista tietyillä aloilla. Eli valtiolla on enemmän mahdollisuuksia varmistaa, että yhteiskunta toimii kriisin hetkellä.

Huoltovarmuusrahaston käyttöä ja päätöksentekoa selkeytetään. Huoltovarmuusrahastosta rahoitetaan muun muassa varmuusvarastoja, varautumishankkeita ja kriittisen tuotannon turvaamista Suomessa. Tällä lailla helpotetaan rahaston käyttöä ja sitten päätöksentekoa.

Sitten tuohon arvonlisäverolakiin tulee muutoksia, eli Huoltovarmuuskeskuksen tekemät hankinnat ja varmuusvarastointi voidaan tehdä ilman arvonlisäveroa tietyissä tilanteissa, jotta varautuminen ei turhaan kallistu verojen takia. Eli jos valtio varastoi kriisitilanteita varten tavaraa, niin ei ole järkeä sitten myöskään maksaa siitä itselleen veroa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

18.45 Janne Jukkola kok: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Palasin juuri Ukrainasta, missä näin konkreettisesti, mitä varautuminen ja huoltovarmuus siellä vaativat. Sodan keskelä korostuu se, että yhteiskunnan on toimittava silloinkin, kun sen perusrakenteita koetellaan rajusti, ja siitähän tässä meidänkin huoltovarmuudessa on kysymys. Ohje heiltä meille suomalaisille kuului, että sijoittakaa mahdollisimman paljon toimintoja maan alle ja huolehtikaa omavaraisuudesta, koska se kuitenkin on, jos kriisi tai häiriötilanne tulee, hyvin, hyvin tärkeää, niin kuin täällä varmasti moni meistä ymmärtää.

Maa- ja maailmanpoliittinen tilanne on muuttunut arvaamattomaksi, ja meidän on varauduttava täten monenlaisiin uhkiin, niin fyysisiin iskuihin, teknologisiin häiriöihin kuin logistiikan katkoksiin. Ukrainassa huomiota herätti se, miten siviili-infra, kuten postit, logistiikkakeskukset, sairaalat ja vastaavat ovat suoria iskujen kohteita. Tämä muistuttaa meitä siitä, että huoltovarmuus on koko yhteiskunnan yhteinen asia. Lainsäädännön on pysyttävä tämän vuoksi ajan tasalla, jotta voimme turvata suomalaisten arjen kaikissa olosuhteissa. Kyse ei ole vain varastoista vaan kyvystä reagoida nopeasti ja pitää pyörät pyörimässä. Vaikuttavinta siellä oli kuitenkin ihmisten periksi antamattomuus. Monien ilmahälytyksien jälkeen paluu arkeen ja siihen normaaliin elämään tapahtui välittömästi, ja tämä henkinen kestävyys myös on huoltovarmuuden tärkeintä ydintä. Meidän tehtävämme on siksi täälläkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2026 vp

luoda puitteita sille, että Suomi on valmis ja varautunut, tapahtui maailmalla mitä tahansa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

18.48 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kun tässä on kyse laista, joka liittyy huoltovarmuuden turvaamiseen, niin käytän tämän tilanteen hyväksi.

Tässä tuli hyvin esille tämä Ukrainan esimerkki ja muitakin hyviä puheenvuoroja. Haluan nostaa esille erityisesti sen, kun tulen tuolta itäisestä Suomesta, että meillä huolehditaan tämmöisestä alueellisesta huoltovarmuudesta. Se tarkoittaa sitä, että meillä on hajautettu yhteiskunta, jossa otetaan kaikilla politiikan osa-alueilla tämä huoltovarmuuden turvaaminen huomioon. Huoltovarmuudessa kyse on varautumisesta, mutta siinä on kyse myös jo vasteesta elikkä siitä, miten reagoidaan — ei enää siitä, että varaudutaan johonkin, vaan siitä, miten reagoidaan erilaisissa tilanteissa. Tämä hajautettu yhteiskunta pystyy siten parhaiten vastaamaan niin omavaraisuuteen kuin tähän huoltovarmuuteenkin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

18.49 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Jukkolaä tästä puheenvuorosta. Nimittäin on tosi arvokasta saada sieltä tietoa siitä, kuinka toimitaan, ja aina jos joku täältäkin siellä käy, niin on tärkeää saada tätä faktaa.

Myös edustaja Kallio nosti tämän alueellisen huoltovarmuuden esille, ja totta kai meidän pitää pitää huolta siitä, että meidän huoltovarmuus on tulevaisuudessakin — ja tällä hetkellä — erittäin korkealla tasolla.

Kentältä on tullut myös sellaista palautetta joiltakin tilallisilta, että he haluaisivat vielä enemmän semmoista konkreettista ohjausta ja infoa, miten menetellä, jos tulee kriisitilanne. Se ei ole vielä ihan hanskassa, miten esimerkiksi yksittäiset tilat voisivat toimia, kun puhutaan ruokaturvasta ja ruuan tuottamisesta. Tämmöinen info, on se sitten koulutuksen nimellä tai millä vaan, pitää kehittää, koska meillä on nyt siihen aikaa, kun vielä ei ole tapahtunut sitä pahinta — ja voi olla, ettei tapahdukaan, mutta varautua pitää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.